

ПРОФЕСІЙНО-ПРИКЛАДНА ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ-АГРАРІЇВ

*Грибан Г. П., **Ткаченко П. П.

**Житомирський державний університет імені Івана Франка*

***Поліський національний університет*

Постановка проблеми. Міністерство аграрної політики та продовольства України в останні роки звернуло увагу на розвиток фізичної культури та спорту серед сільського населення. Основні завдання щодо здійснення фізкультурно-оздоровчої роботи покладаються ГО «ВФСТ «Колос», яка має забезпечити проведення спортивних заходів з розвитку масового спорту, фізкультурно-оздоровчих змагань, підготовка спортивного резерву, подальший розвиток фізичної культури і спорту у сільській місцевості, збереження територіальних і місцевих осередків, спортивних клубів, фізкультурно-оздоровчих комплексів, об'єктів інфраструктури в новоутворених територіальних громадах України.

Мінагрополітики для охоплення сільського населення руховою активністю, посилення свідомого ставлення до власного здоров'я, забезпечення поінформованості та обізнаності різних груп населення щодо формування здорового способу життя та профілактики негативних явищ серед дітей та молоді підписало Меморандум на період до 2024 року про виконання Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту (постановою Кабінету Міністрів України від 23.12.2020 № 1371), відповідальним за реалізацію якої визначено Мінмолодьспорт.

Мета статті – розкрити особливості впровадження професійно-прикладної фізичної підготовки в освітній процес здобувачів-аграріїв.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для забезпечення розвитку фізкультурно-оздоровчої роботи в сільській місцевості переш за все необхідно вирішувати кадрові питання.

Досвід роботи на факультеті фізичного виховання і спорту показує, що випускники не бажають працювати в сільській місцевості. В той же час, наші дослідження [1, 3] дають підстави стверджувати, що випускники аграрних закладів, які успішно займалися фізичною культурою та спортом, пройшли певну професійно-прикладну фізичну підготовку під час навчання у закладі вищої освіти, успішно поєднують професійну діяльність зі спортивною.

Наразі настав час відновити в ряді ЗВО професійно-прикладну фізичну підготовку (ППФП) під час проведення занять з фізичного виховання, основною метою якої є: гармонійний розвиток форм і функцій організму студентів, спрямований на всебічне вдосконалення розумових та фізичних обдарувань; зміцнення здоров'я; забезпечення їх творчого довголіття; формування та набуття життєво важливих рухових умінь, навичок та спеціальних знань; виховання вольових якостей особистості, сприяння розвитку інтелекту та оволодіння одним або декількома видами спорту для подальшої жеттедіяльності [1, 2, 4]. Спрямованість (ППФП) здобувачів аграрних ЗВО визначається вимогами, що ставлять до їх фізичної та психофізіологічної підготовленості і можливостей реалізації цих вимог у процесі занять з фізичного виховання і проведення фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів [2, 4].

Нині спеціальний прикладний напрям використання засобів фізичної культури і спорту для підготовки до сучасної висококваліфікованої праці в агропромисловому комплексі (АПК) вимагає певного профілювання фізичного виховання з урахуванням особливостей обраної професії. Професійна спрямованість фізичного виховання аграріїв має бути яскраво забарвлена професійною специфікою, яка значною мірою визначає ефективність підготовки здобувача до майбутньої трудової діяльності. Професії в АПК відрізняються не тільки своїми знаннями та уміннями, а й спрямованістю, характером професійного мислення, принципами своєї діяльності, комунікабельними властивостями, ціннісними орієнтаціями,

характером організації праці та іншими якостями, пов'язаними з їх професійною діяльністю.

При цьому складовою частиною фізичного виховання майбутніх аграріїв має бути ППФП. Вона являє собою цілеспрямований педагогічний процес, спрямований на формування прикладних знань, фізичних, психічних та спеціальних якостей, умінь та навичок, а також досягненню об'єктивної готовності здобувача до успішної професійної діяльності та упровадження в побут сільського населення фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності.

Інженер, агроном, ветеринарний лікар та інші професії АПК відрізняються не тільки своїми знаннями та вміннями, а й спрямованістю, характером професійного мислення, принципами своєї діяльності, комунікабельними властивостями, ціннісними орієнтаціями, характером організації праці та іншими якостями, пов'язаних з їх професійною діяльністю. Виховання цих якостей входить до складу професійної підготовки майбутнього фахівця, яка включає в себе створення професіограм та моделей спеціаліста та описує знання та якості, які потрібно сформувати в процесі його підготовки [2, 4].

Цільова професійна модель як результат інтегративного функціонування фізичної підготовки фахівця повинна включати такі блоки:

- соціально-політичні якості особистості;
- морально-психологічні якості;
- командирські, лідерські та престижно-комунікативні якості;
- блок теоретичних знань;
- прикладні навички та вміння;
- блок психофізіологічних якостей, який матеріалізує професійну підготовленість на параметри надійності;
- фізичні якості та фізичне здоров'я, яке забезпечує високу працездатність та прогнозує професійне довголіття;
- блок медико-біологічних знань та антропометричних характеристик;
- блок спеціальних якостей для спеціальностей, які вимагають «виживання» в екстремальних умовах середовища.

Тому складовою частиною курсу фізичного виховання в аграрних ЗВО є ППФП, що являє собою цілеспрямований педагогічний процес, який сприяє формуванню прикладних знань, фізичних, психічних та спеціальних якостей, умінь та навичок, а також досягненню об'єктивної готовності студента до успішної професійної діяльності [2, 4].

В аграрних ЗВО можна виділити такі форми ППФП: навчальні заняття (обов'язкові та факультативні); фізичні вправи в режимі дня; самостійні заняття; фізкультурно-оздоровчі та спортивні заходи. До додаткових засобів можна віднести: прикладні фізичні вправи та окремі елементи різних видів спорту; прикладні види спорту; оздоровчі сили природи та гігієнічні чинники; допоміжні засоби, що забезпечують раціоналізацію навчального процесу за розділом ППФП.

Необхідно враховувати, що серед різних засобів ППФП необхідно відбирати лише ті, які відповідають таким принципам: оптимальної реалізації – мається на увазі, що засоби в максимальній мірі направлені на реалізацію вимог до особистості з боку професійної діяльності; розвиток фізичних якостей необхідних у виробничій діяльності; оволодіння навиками і уміннями використовувати засоби фізичної культури і спорту в процесі життєдіяльності.

Важливо, щоб майбутній фахівець умів організувати у колективі фізкультурно-оздоровчі і спортивно-масові заходи протягом та після робочого дня, досягти раціональної, науково обгрунтованої праці і відпочинку своїх підлеглих та членів їх сімей.

Висновки. Виконання службових та суспільних функцій з впровадження фізичної культури та спорту у професійному колективі, формування особистості та її моральних якостей (відданість справі, працелюбність, колективізм, вимогливість до себе, справедливість, чесність, повага до людей, почуття власної гідності тощо). Всі ці завдання та якості формуються та вирішуються сумісно із загальновиховними і професійно-освітніми завданнями. Вони конкретизуються з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності. При визна-

ченні вимог професійно-прикладної фізичної підготовки до здобувачів перевагу потрібно надавати тим видам спорту, які проводяться переважно на відкритому повітрі. Слід формувати у майбутніх фахівців також свідоме відношення, потребу до раціональної побудови режиму трудової діяльності (власного і трудового колективу, в якому їм треба буде працювати), переконуючи у доцільності проведення регулярних занять фізичними вправами з метою зменшення негативного впливу виробничих чинників на організм людини та зміцнення здоров'я. Теоретичний матеріал з цього переліку питань повинен ґрунтуватися на конкретних соціологічних даних і результатах наукових сучасних досліджень у галузі фізичної культури.

Список літературних джерел

1. Грибан Г.П. Фізичне виховання студентів аграрних вищих навчальних закладів: монографія. Житомир: Вид-во «Рута», 2012. 514 с.
2. Грибан Г.П., Богданов С.Н., Чубаров М.М. Професійно-прикладная физическая подготовка студентов сельскохозяйственных вузов: учеб. пособие. М., 1990. 132 с.
3. Грибан Н.Г., Грибан Г.П. Стан та перспективи розвитку фізичної культури і спорту в соціальній інфраструктурі села. Молода спортивна наука України: зб. наук. праць з галузі фізичної культури та спорту. Вип. 10. Т. 3. Львів: НВФ «Українські технології», 2006. С. 22–27.
4. Краснов В.П., Фізичне виховання: психофізичні вимоги до фахівців агропрому: навч. посіб. для вищ. навч. аграр. закл. К. Аграрна освіта, 2000. 133 с.